

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**In Evangelia: Qvæ Vsitato More in diebus Dominicis &
Festis proponuntur, Annotationes Philippi Melanth.**

Melanchthon, Philipp

Vuitebergæ, 1544

VD16 E 4532

De Conversione D. Pavli Apostoli historia Actorum IX.

urn:nbn:de:hbz:466:1-35272

DIE IOANNIS.

uero sciamus hanc concionem oppositam esse humanis iudicijs, quæ propter dissimilia dona, et dissimiles afflictiones, uel de prouidentia Dei, uel de gratia dubitant. Sciamus, nõ ideo nos reiectos esse, etiamsi donis sumus inferiores quàm Apostoli & Prophetæ, Sed simili fide Deum inuocamus, & eam exerceamus unusquisq; in suo ministerio & uocatione, quantumuis humili.

DE CONVERSIONE D.
PAULI APOSTOLI
historia Actorum IX.

SAVLVVS AVTEM ADHVC
Spirans minas & cædem in discipulos Domini, accessit ad principem sacerdotum, & petijt ab eo epistolas Damascum uersus ad synagogas, ut, si quos inuenisset huius uiæ, uiros ac mulieres, uinctos duceret in Ierusalem. Cum autem iter faceret, factum est, ut appropinquaret Damasco. Et subito circumfulgurauit eum lux de cœlo, & collapsus in terram, audiuit uocem dicentem sibi. Saul, Saul, Quid me persequeris?
Dixit

DIVI PAULLI

Dixit autem. Quis es Domine? Dominus autem dixit. Ego sum Iesus, quem tu persequeris. Durum est tibi contra stimulos calcitrare. Et tremens ac pauefactus dixit. Domine, quid me uis facere? Et Dominus ad eum. Surge & ingredere ciuitatem, & dicetur tibi, quid te oporteat facere.

Viri autem, qui comitabantur, eum steterunt attoniti, audientes quidem uocem, neminem autem uidentes. Surrexit autem Saulus de terra, apertisque oculis suis neminem uidebat. Ducentes autem eum manu, introduxerunt Damascum. Et erat tribus diebus non uidens, & non manducauit neque bibit.

Erat autem quidam discipulus Damasci nomine Ananias. Et dixit ad illum in uisione Dominus. Anania. Ille autem ait, Ecce ego Domine. Dominus autem ad eum. Surge, uade in uicum, qui uocatur rectus, & quaere in domo Iudae Saulum nomine Tarsensem, ecce enim orat, Et uidit in uisione uirum, Ananiam nomine, introire & imponere

B s sibi

DE CONVERSIONE

sibi manum, ut uisum recipiat.

Respondit autem Ananias. Domine, audiui a multis de uiro hoc, quanta mala fecerit sanctis tuis in Ierusalem, Et hic habet potestatem, a principibus Sacerdotum, uinciendi omnes, qui inuocant nomen tuum. Dixit autem ad eum Dominus. Vade, quoniam electus uas est mihi iste, ut portet nomen meum coram gentibus, & regibus, & filiis Israel. Ego enim ostendam illi, quanta oporteat eum pro nomine meo pati.

Abijt autem Ananias, & introiuit in domum, & imponens ei manus, dixit. Saul frater, Dominus misit me, qui apparuit tibi in uia, qua ueniebas, ut uideas & implearis Spiritu sancto. Et confestim deciderunt ab oculis eius tanquam squamæ, uisumque recepit. Et surrexit ac baptizatus est. Et, cum accepisset cibum, confortatus est.

Fuit autem Saulus cum discipulis, qui erant Damasci, per dies aliquot. Et continuo in Synagogis prædicabat Christum, quod is est filius Dei. Stupebatur autem

DIVI PAULI.

autem omnes qui audiebant, & dicebant, Nonne hic est, qui expugnauit in Ierusalem eos, qui nomen inuocant illud? Et huc ad hoc uenit, ut uinctos illos duceret ad principes Sacerdotum? Saulus autem multo magis confortabatur, & confundebat Iudæos, qui habitabant Damasci, affirmans quod hic est Christus.

SEPTEM sunt loci præcipui.

- I Locus, qualis dispersio sit Ecclesia.
- II Quod Deus conseruet, & subindè renouet ministerium.
- III Quod miserit Apostolos singulari modo, sine politica gloria, qualem habuerant Prophetae.
- IIII. Quod uirtutes singulorum diligenter considerandæ sint, Primum, ut Deo gratias agamus, quod instaurat ministerium, ne totum humanum genus pereat. Deinde, ut ministerium ipsum rectius intelligamus. Item, ut aliquo modo diligentiam imitemur. Postremo, ut oremus Deum, ut nos faciat ministros utiles, nec sinat nos tantū esse inania opera terræ, aut pestes generis humani

DE CONVERSIONE

humani, Ingens enim donū Dei est ita gubernare ut res utiles geras, ut politica Themistoclis fuit utilis patriæ, Politia Periclis, etiāsi erat splendida, tamen non fuit patriæ salutaris.

V. Proprium munus Pauli fuit, quod illustravit discrimen Legis et Euangelij, Refutavit opinionem infixam animis omnium hominum, qua imaginamur nos Lege & nostris uirtutibus mereri remissionem peccatorum & iustos esse: Hic contra monstrat Filium Dei, & contendit propter hunc mediatorem gratis fide consequi remissionem credentes, & pronunciari iustos, & sic inchoari in nobis uitam æternam.

Et ut hanc gratuitam condonationem predicaret orbi, singulari modo uocatus est, ut cum fuisset hostis, suo testimonio ostenderet, gratis recipi credentes, & non afferentes merita. Illustrat & alias partes doctrinæ, Discrimen Spiritualis & politicæ iusticiæ, Discrimen Ecclesiæ et imperiorum, Munit & pacem, docens politias esse res à Deo ordinatas.

VI. Docuit circiter annos 36 tot enim sunt anni à 34 Christi anno, ad ultimum Neronis. Et si autem peregrinationes eius ærumnose, & pericula eius in Actis describuntur, tamen nemo existimet

DIVI PAULI.

existimet uerbis describi posse ullius gubernatoris miseras præcipuas. Excruciantur animi assiduis curis & angoribus, quos perferre nemo unquam potuisset, nisi Deus adderet uires, & regeret impetus & occasiones negociorum.

VII. Studiosi etiam eruditionem Pauli considerent, Nam uerba, & ratio disputandi, manifestè ostendunt, fuisse studiosum & excultum doctrina, Et homo politicus facillè animaduertet in ijs præceptis, quæ tradit de gubernatione, contineri res non uulgares, sed ea quæ præcipuè prouidenda sunt sapienti, & sagaci gubernatori, & significari neruos boni status, Item, semina uariarum inclinationum.

DE PRIMO

DAniel totum tempus ab exilio Babylónico uocat dispersionem populi DEI. Significans post id tempus, etsi usq; ad Christum mansura erat politia Iudaica, tamen & ipsam miserè quassandam esse, & postea non fore certam sedem Ecclesiæ, aut unum aliquod regnum, usq; ad finem huius mundi: ut homines querunt animis & oculis certam sedem & certum regnum, in quo conseruetur Ecclesia. Sed dispersionem

DE CONVERSIONE

nem uocat, ac significat magnas fore regno-
rum mutationes, sub quibus reliquæ quantula-
cunq; erunt, Sicut Apostolorum & Martyrum
tempore oculi testantur, Ecclesiam fuisse disipa-
tos cœtus, & sine certo imperio, Postea heretici
& sequentia regna fecerunt nouas dispersiones,
ut uidemus Ecclesiã sub Turcis, & alijs Regibus
tristi seruitute premi. Discamus igitur nosse
Ecclesiam, & somnia de imperijs deponamus.
Sperabant & Apostoli auream ætatem, & po-
litas pulchrè constitutas, quæ uiderentur futura
perpetua, et certa domicilia Euangelij. Hoc som-
nium commune est omnium hominum, sed aliter
de Ecclesia uaticinatur scriptura, et experientia
consentit cum scriptura. Confirmemus igitur
animos, & sciamus nos nobiscum circumferre
Ecclesiam, ubicunq; terrarum sumus, si didiceri-
mus & retinebimus Euangelium, sicut inquit
Christus, Si uerba mea manserint in uobis, quic-
quid petitis fiet uobis &c. Et sciamus, tales alia-
quas reliquias, semper à Deo seruari, Deniq; pa-
rati sumus ad exilia & alias ærumnas. Illud
autem hic deplorandum est, maximam generis
humani partem, tantum ad exitum nasci, ut in
Psalmo tristissima uoce dicitur, Nunquid uanè
constia

DIVI PAULI.

constituisti omnes filios hominum? Hæc consideratione nos ad timorem Dei, & ad studium Evangelij excitemus.

DE SECVNDO.

PAVLVVS citat ex Psalmo dictum illud, Ascendit dedit dona hominibus. Et ex hoc testimonio docet, diuinitus mitti doctores & gubernatores Ecclesie. Lux Evangelij facile, & sæpe in mundo obscuratur, Ideo subinde missi sunt instauratores ueræ doctrinæ, ut, post interfectum Abel, excitatus est Seth, post Ioseph Moyses, post longum interuallum Samuel, deinde Elias, Eliseus, Postea Ieremias, Daniel, Baptista, Christus, Apostoli, Et deinceps in Ecclesia subinde aliquos Deus excitauit, qui doctrinam repurgarent, ut, Athanasium, Augustinum & aliquos similes. Hæc consideremus, & Deo gratias agamus pro his muneribus, & discamus regi & seruari Ecclesiam diuinitus.

DE TERTIO.

Homines politici, cum historias ueteres considerant, mirantur quidem Prophetas, quia uident eos rexisse imperia, ut
Samuelem

DE CONVERSIONE.

115
 Samuelem, Eliam, Eliseum, Esaiam, Ieremiam,
 Danielelem, & alios. Sed Apostolos cogitant fu-
 esse ignauos, erroneos, nec intelligunt principale
 munus. Sed nos sciamus principale officium Pro-
 phetarum fuisse, renouare et illustrare promissio-
 nem de Messia, docere de remissione peccato-
 rum propter Messiam, & de uera inuocatione
 Dei, Sicut in Actis clarè dicitur, Huic omnes
 Prophetae testimonium perhibent, remissionem
 peccatorum accipere per nomen eius omnes, qui
 credunt in eum. Hæc uox est ipsum Euangelium
 de uita æterna. Quia uero Deus ante natum
 Christum, uoluit esse certam politiam, in qua
 nasceretur Christus, & extarent certa testimonia
 de uerbo eius, Ideo Prophetae non solo ministerio
 Euangelij, sed etiam politico fungebantur, uel
 erant duces ipsi, uel ducum gubernatores, ut Eli-
 seus, Esaias. Hæc gloria magis incurrit in oculos
 quàm ministerium de rebus æternis, Cum tamen
 hæc politica bona sint peritura, Sed illa gloriosa
 facta, erant testimonia, quæ ostendebant, isti po-
 pulo uerè adesse Deum, & uerè ei traditum esse
 uerbum Dei.

Sciamus ergo Apostolos singulari consilio
 missos esse sine politico munere, Quia circa finem
 mundi

DIVI PAULL

mundi ueniunt post exhibitum Christum, annun-
ciantes breui futuram esse resurrectionem mor-
tuorum, & colligunt undiq; Ecclesiam ex impe-
rijs, non constituunt noua imperia, siue Romani,
siue Parthi, siue Gotthi, regnent, nihil ad Apo-
stolos, sed ipsi ex omnibus colligunt Ecclesiam,
Sic nos iam ueram doctrinam spargamus, quo-
cunq; ruant imperia, nec erit labor irritus. Et
fortassis ideo Deus excitauit lucem Euangelij, ut
homines retineant certiore[m] doctrinam, si paulo
post concussio regnorum magis disperget Eccle-
sias, sicut nunc fit in Pannonijs. Quanquam au-
tem non sunt certa imperia post Apostolos, quæ
foucant Ecclesiam, tamen Deus aliqua domicilia
curat, alibi magis, alibi minus, tranquilla, sicut
Christo dedit præsepe, & Paulo interdum ali-
quem præsidem.

DE QVARTO.

DVE res in singulis Prophetis & Aposto-
lis considerandæ sunt, Doctrina & pri-
uate uirtutes. Cum enim doctrinam considera-
mus & discernimus ab humana sapientia, melius
intelligere res magnas discimus, quas Deus in
Euangelio monstrat & exhibet. Deinde uirtutū
C conside-

DE CONVERSIONE

consideratio prodest. Quamquam enim gradus Apostolicos non assequimur, tamē quoniam, initia omnium communia esse debent, hæc exempla nobis ad imitandum diuinitus proposita sunt. Etiam si languidior est tua fides aut obedientia, quam Davidis & Pauli, tamen initia fidei et obedientiæ in nobis omnibus esse debent, et exempla Davidis & Pauli monent, ut agamus poenitentiam, Credamus nos recipi in gratiam, sicut illi crediderunt, Inuocemus, simus obedientes, diligentes in uocatione, frenemus etiam corpus, sicut Paulus inquit, Castigo corpus meum. Denique multa utilia exempla à multis sumere possumus, Sed tamen uidendum est, quæ exempla conueniant nostræ uocationi. Item quæ ad regulam conueniant.

Sed in hoc loco non de sola imitatione dicendum est, maius quiddam accedat, agamus gratias Deo, quod misit Doctores, quod per eos fuit efficax, quod addidit sua testimonia, quod tradidit nobis uerbum, per quod impertit uitam æternam, Et oremus ut seruet Ecclesiam. Item, ut nos ipsos faciat organa utilia, nec abijciat inter uasa iræ. Ioannes inquit, Non potest sibi homo sumere quicquam, nisi sit ei datum de super, ideo

DIVI PAULLI

ideo non omnis sapientium industria est foelix. Themistoclis consilia fuerunt foelicia, Periclis & Demosthenis imitatio non fuit foelix. Samuel, Dauid, Iosaphat, Ezechias fuerunt foelices: Achas, Achab, infœlices, perniciosi sibi, alijs, & Reipub. Tales uocat Paulus, ad omne opus bonum reprobos, id est, infœlices, qui non faciunt alijs salutaria, Græci uocāt ἀλάστορες, & describuntur in Psalmo. Induit maledictionem sicut uestimētum. Augustini politia fuit foelix, Samosatēni & Arii infœlix. Hæc discrimina monent nos, quantum in uita sit periculi, quanta ira Dei aduersus maledictos, quanta hominum imbecillitas. Ideo uerè oremus, ut Deus faciat nos utilia & salutaria organa, sicut in Psalmo I sanctis promittit, Et folium eius non defluet, & omnia quæ faciet prosperabuntur.

DE QVINTO.

Diligenter discernenda sunt genera doctrinarum, homines prophani cogitant nihil interesse inter Apostolos & Theognidem, id est, putant eos circumferre præcepta de moribus. Hæc cœcitas taxanda est in Ecclesia, & monstrandum discrimen legis & Euangelij. Legis

DE CONVERSIONE

noticia insita est sanis, sicut numerorum noticia. Sed Euangelium, id est, promissio reconciliatio-
nis gratuite propter filium, reuelata est uoce
Dei, & tradita patribus, & propagata uoce
Prophetarum, Christi & Apostolorum. De hac
arcana sapientia inquit Ioannes, filius, qui est in
sinu Patris ipse enarrauit nobis. Vnde scires te
recipi à Deo, & gratis recipi propter filium,
& uerè exaudiri, iuari, & donari uita æterna,
nisi Deus patefecisset hanc arcanam uoluntatem,
quam nulla creatura cernere aut deprehendere
potuisset, eo non monstrante? Nec inuocatio sine
cognitione huius discriminis fieri potest, semper
enim obstrepit iudicium legis rationi insitum,
quæ cogitat Deum non exaudire indignos. At
Euangelium iubet accedere ad Deum, iubet cre-
dere quod propter filium certò recipiamur, &
exaudiamur. Hæc doctrina usu discenda est, &
cum eam exercemus, iuamur à Spiritu sancto.
Nam ratio ægrè assentitur, et hanc uoluntatem
Dei difficulter amplectitur.

Maximè autem hic locus à Paulo illustra-
tus est, qui diligenter discernit legem ab Euan-
gelio, & disertè facit mentionem exclusiue,
Gratis, & contendit fide, id est, fiducia miseri-
cordie

DIVI PAULI.

cordiæ propter mediatorem accipi reconcilia-
tionem, non propter proprias uirtutes, & pro-
hibet dubitationem. De his maximis rebus lon-
gè aliæ sunt imaginationes rationis, quas secuti
Origenes & Monachi, magnas tenebras offude-
runt Euangelio, quæ fugiendæ sunt, & retinen-
da simplex & uera sententia Pauli, quæ est per-
petua uox ueræ Ecclesiæ Dei. Considerandus
enim est consensus Prophetarum concionum, &
Pauli.

ALIA BREVIS EXPLICA- tio historiæ de conuersione Pauli.

Præcipuus locus est in hac historia, quòd
hoc exemplo Christus testatur, se gratis donare
remissionem peccatorum credentibus. Quia
Paulus nō affert merita, sed horribilia peccata.
Item, exemplum hoc opponendū est magnitudi-
ni peccatorum, sicut plerumq; diabolus aliquo
præcipuo peccato oppugnat conscientias, & sin-
gulari uulnere labefacit fidem. Aduersus has
tentationes opponatur hæc sententia, Gratia ex-
uberat supra peccatum, Et adiungantur exem-
pla Dauidis, Pauli, & Manassæ. Sic proponit
exemplum suæ conuersionis Paulus ipse ad Ti-

DE CONVERSIONE

motheum inquit, Christus uenit in hunc mundum peccatores saluos facere, quorum primus ego sum.

Deinde loci insunt multi.

- I. Quantum scelus sit se uicia aduersus sanctos, quia Christus inquit sese peti.
- II. Exemplum poenitentiae, Hic enim primum describitur contritio, Paulus agnoscit peccatum, obtemperat, & uersatur in ingenti luctu, et terroribus, Sed tamen fides luctatur cum his terroribus, quia describitur orans, Accedit igitur fides, quia Paulus baptizatur, & absoluitur per Ananiam. Sequuntur & fructus poenitentiae, confessio & afflictiones.
- III. In hac poenitentia didicit iusticiam Legis non esse iusticiam coram Deo, agnouit suas tenebras, se prius non recte sensisse de Lege, de Messia, de Prophetarum promissionibus, &c. Et huc pertinent uerba, Ego aliquando sine lege uixi, scilicet, securus, tumens persuasione iusticiae, Postea me Lex occidit, id est, perterrefacto monstrauit tenebras meas, errores, multiplicia peccata, & immundiciae naturae, superbiam, contemptum DEI, diffidentiam, fiduciam nostrorum

DIVI PAULI.

nostrorum consiliorum &c. In his pauoribus agnouit quid Lex uelit, quid sit peccatum, quid mors, & intellexit Messiam nos ab illis ueris, & eternis malis, liberare. Hoc significant squamae decedentes ab oculis. Et tales pauores sunt uera contritio, de qua in doctrina de poenitentia dicendum est. Sicut in Psalmo saepe describitur contritio. A facie peccatorum meorum non est pax ossibus meis &c. Oremus igitur Deum, ut nos quoq; uere ad se conuertat. Sicut Ieremias inquit, Postquam ostendisti mihi, percussi femur meum. Nam in securis & ociosis non est poenitentia. Iuxta illud. Vbi habitabit Dominus, nisi in spiritu contrito, & tremente sermone meos? &c.

IIII. Cursus Pauli, & aliorum Apostolorum, testatur, Ecclesiam diuinitus defendi & conseruari. Tantisper praedicat Paulus, & impediti eius cursus non potest, donec uoluit eum Dominus in isto stadio uersari, uidelicet annos fere 36. Ita Prophetæ, inter maxima pericula, tamē suos cursus perficiebant, ut Esaias annos fere 80. Eliseus circiter 70. Ieremias 40. Ioannes Apostolus circiter centum annos.